MÓJ TAJNY SKŁADNIK MOCY – KORZYSTAM Z PRZYJACIELSKIEGO WSPARCIA I POMOCY!

TAJNE SKŁADNIKI MOCY

KLASY: IV – VI

CZAS LEKCJI: 45 minut

MIEJSCE: sala szkolna

CELE OGÓLNE:

- Profilaktyka przemocy i wykorzystania seksualnego:
  - rozwijanie świadomości związanej z bezpieczeństwem w sieci poprzez zwracanie uwagi na potrzebę ochrony swoich danych i wizerunku w sieci,
  - budowanie świadomości, jak ważne jest przestrzeganie zasad bezpieczeństwa w czasie korzystania z sieci,
  - doskonalenie umiejętności rozpoznawania sytuacji niebezpiecznych – szczególnie dotyczących zagrożeń wynikających z rozmów z osobami nieznajomymi oraz z ujawnianiem swoich danych osobom nieznajomym, poznanym w Internecie,
  - zachęcanie do szukania rozwiązań trudności związanych z korzystaniem z sieci poprzez dzielenie się nimi z zaufanymi osobami.

CELE SZCZEGÓŁOWE - UCZEŃ:

- Wie, że wszelkie informacje przesyłane z użyciem Internetu (wiadomości, zdjęcia, filmy) zostają w nim i są możliwe do odtworzenia nawet po ich usunięciu przez nadawcę.
- Wie, że podejmowanie rozmów z nieznaną osobą przez Internet może stanowić zagrożenie.
- Wie, że przekazywanie nieznanej osobie przez Internet szczegółowych informacji o sobie, zdjęć i materiałów wideo może stanowić zagrożenie.
- Wie, że w budowaniu relacji ze znanymi sobie osobami również należy zachować rozsądek i podejmować świadome wybory co do treści wysyłanych przez Internet lub telefon.
- Wie, że w sytuacji udostępnienia niewłaściwych treści przez Internet – przez niego samego lub inną osobę – należy zgłosić sytuację do zaufanej osoby dorosłej oraz potrafi wskazać taką osobę w swoim otoczeniu (a jeśli ma z tym problem, prowadzący zajęcia wskazuje, czym się kierować w wyborze takiej osoby i pomaga ją znaleźć).
- Wie, że w trudnych sytuacjach jednym ze sposobów poradzenia sobie z trudnością jest korzystanie z pomocy przyjaciół i bliskich, zaufanych osób.
- Zna numery telefonów zaufania dla dzieci i młodzieży i wie, w jakich sytuacjach można z nich korzystać.

METODY PRACY:

rozmowa, burza mózgów, praca w grupach, drama, studium przypadku.

POTRZEBNE MATERIAŁY:

- Komiks „Tajne Składniki Mocy – Korzystam z przyjacielskiego wsparcia i pomocy” (po jednym na parę lub osobę).
- Tablica suchościeralna lub flipchart.
- Mazaki w czterech kolorach: czarny, zielony, czerwony, niebieski (rodzaj zależny od rodzaju używanej tablicy – suchościeralne lub zwykłe).
- Mała tablica korkowa, pinezki, karteczki.
- Kartki dla uczniów, długopisy.
- Karta pracy „Mój zaufany przyjaciel”.

CZĘŚĆ WSTĘPNA

1. **Przywitanie dzieci biorących udział w zajęciach.**
2. **Wprowadzenie do zajęć przez przedstawienie uczniom tematu zajęć oraz głównych zagadnień, jakie zostaną poruszone.**
3. **W sieci komunikacji** – nauczyciel rysuje na tablicy/flipcharcie pajęczynę, a w jej środku symbol człowieka. Wprowadza uczniów do ćwiczenia, mówiąc że *owa pajęczyna będzie symbolizowała sieć komunikacji i kontaktów z drugą osobą. Do drugiej osoby możemy dotrzeć na wiele sposobów, różnymi drogami – dokładnie tak, jak po pajęczej sieci.* ***Zadaniem uczniów*** jest wskazanie różnych form, którymi możemy się komunikować i przekazywać informacje drugiej osobie. Nauczyciel zapisuje wszystkie pomysły dzieci dookoła pajęczyny. ***Mogą to być na przykład:*** rozmowa osobista, rozmowa przez telefon, smsy, wiadomości wysyłane przez różne komunikatory np. whatsapp, messenger, mail, czat w grze, listy. Następnie nauczyciel prosi o to, aby uczniowie powiedzieli, które sposoby komunikowania są ich zdaniem bezpieczne, które nie, a co do których mają wątpliwości. Zależnie od wskazanych przez uczniów odpowiedzi, nauczyciel podkreśla nazwy sposobów komunikacji odpowiednimi kolorami: ***bezpieczne*** – *kolor zielony*, ***niebezpieczne*** – *czerwony*, ***trudno ocenić*** – *kolor niebieski*.

Na razie nauczyciel oznacza, ale NIE WERYFIKUJE odpowiedzi uczniów. Wrócą do tego zadania później.

Alternatywne zadanie dla starszych dzieci: nauczyciel rozdaje uczniom kartki. Ich zadaniem jest zapisanie na kartkach własnych pomysłów, w jaki sposób się komunikują. Następnie nauczyciel zbiera karteczki i odczytuje zapisane przez uczniów propozycje na głos. W celu podsumowania ćwiczenia, nauczyciel prosi uczniów o wskazanie, które ze sposobów są najczęściej używane i bezpieczne.

Ważne! Pytając o sposoby komunikowania się uczniów z innymi, warto zapytać o używane przez uczniów komunikatory, pytając kolejno: Czy używają komunikatorów? W jakim celu ich używają/do czego im służą? Jakich komunikatorów używają? Pozwoli to na zorientowanie się przez nauczyciela, jakie są najczęstsze drogi komunikacji uczniów i czy widzi w tym potencjalne zagrożenia. Np. czy jest to jeden rodzaj komunikatora używany przez wszystkich uczniów w celu wymiany wiadomości w klasie? Lub może jakiś jeden uczeń korzysta do znajomości pozaszkolnych z komunikatora, którego inni nie znają? To doskonała okazja do bliższego poznania uczniów oraz pozyskania informacji w celu zaplanowania dalszej pracy z klasą.

4. **Zapoznanie się z komiksem „Tajne Składniki Mocy – Korzystam z przyjacielskiego wsparcia i pomocy!"**

CZĘŚĆ GŁÓWNA

5. **Co przekazujemy, komunikując się z innymi?** – nauczyciel stawia lub wiesza tablicę korkową w widocznym miejscu. Dzieli uczniów na grupy – tyle grup, ile środków/sposobów komunikowania się i przekazywania informacji wybrali wcześniej uczniowie. Zadaniem każdej z grup jest wypisanie na karteczkach pomysłów, jakiego rodzaju informacje możemy przekazać/co możemy wysłać danym środkiem komunikacji (np. zdjęcie, nagraną wiadomość głosową, możemy osobiście opowiedzieć o trudnej lub radosnej dla nas sytuacji, napisać o niej w sms, wysłać czyjąś piosenkę lub zaśpiewaną przez siebie itp.). Następnie przedstawiciele grup prezentują swoje odpowiedzi zapisane na kartkach i przyczepiają je pinezkami do tablicy korkowej.

   Na zakończenie nauczyciel zaprasza uczniów do zastanowienia się i zapisu na tablicy.

6. **W Internecie (i nie tylko) wszystko zostaje –** po zakończeniu prezentacji przez grupy nauczyciel odczepia powoli przyczepione przez uczniów do tablicy korkowej karteczki, jednocześnie przekazując uczniom informacje: *„Czasami żałujemy tego, co komuś powiedzieliśmy osobiście lub wysłaliśmy w wiadomości i chcielibyśmy to wycofać. Wyobraźcie sobie, że ta tablica to człowiek, do którego trafiła informacja od nas – czasami powiedziana osobiście, innym razem online, czy przez telefon. Próbujemy ją wycofać. Czasami wydaje nam się to możliwe – na przykład dlatego, że niektóre komunikatory dają nam możliwość usunięcia wysłanej już wiadomości czy zdjęcia albo wysyłania tak zwanych „znikających wiadomości", które znikają po krótkim czasie (np. 30 sekund). To daje fałszywe poczucie, że możemy wysłać coś, co nie zostanie u odbiorcy na zawsze. Jednak przyjrzyjmy się teraz dokładnie naszej tablicy korkowej. Pozornie wydaje się czysta, tak jakbyśmy zabrali od odbiorcy wszystkie przekazane mu informacje, ale kiedy przyjrzymy się dokładniej, zobaczymy, że na naszej tablicy pozostały maleńkie dziury – ślady każdej dostarczonej wiadomości. Te ślady, to mogą być: pamięć odbiorcy, który pamięta co powiedzieliśmy mu osobiście albo co napisaliśmy w skasowanej wiadomości; zrzut ekranu wysłanej przez nas znikającej wiadomości; zapisana kopia wysłanego przez nas zdjęcia albo odzyskana przez kogoś cała historia naszych rozmów z kimś wraz ze wszystkimi załączanymi obrazami i wiadomościami głosowymi. Dlatego należy być bardzo uważnym i zastanawiać się nad treściami, jakie przekazujemy innym (niezależnie od sposobu komunikacji), będąc świadomym, że żadnej z wiadomości nie da się ze stuprocentową pewnością w późniejszym czasie usunąć czy wycofać."*

   Zadanie na zakończenie: *„Zastanów się przez chwilę, czy zdarzyło Ci się wysłać komuś zdjęcie lub wiadomość, których wysłania później żałowałaś/eś? Nie musisz o tym opowiadać, tylko się zastanów."*

7. **Wysyłać czy nie?** – podsumowując ćwiczenia 5 i 6, nauczyciel zaprasza uczniów do refleksji, co można, a czego nie powinno się przesyłać danym środkiem komunikacji, biorąc pod uwagę to, że uczniowie wiedzą już, że wszystko zostaje w Internecie. Uczniowie pracują w parach lub indywidualnie, zapisując swoje pomysły na kartkach. Następnie nauczyciel zachęca uczniów do podzielenia się swoimi propozycjami i razem z klasą stara się określić wspólne stanowisko, co do tego, jakie treści można, a jakich nie powinno się przesyłać określonymi komunikatorami. Jednocześnie nauczyciel wraca do ćwiczenia 4, po to, aby zostało zauważone, że nie wybór samego komunikatora ma znaczenie, ale to, komu i jakie treści przesyłamy.

8. **Bezpiecznie w Internecie** – nauczyciel dzieli klasę na 3-4 grupy. Każda ma za zadanie ponownie przeczytać komiks i znaleźć wszystkie niebezpieczne i zagrażające zachowania, jakie tam występują, a następnie zapisać na kartce propozycje haseł zachęcających do niepodejmowania danych zachowań – przykładowo:

   - Dbanie o prywatność swojego wizerunku i danych osobistych, nieudostępnianie swoich zdjęć ani informacji o sobie np. w formie wysłania zdjęcia legitymacji.
   - Niedzielenie się z obcymi, poznanymi w Internecie, osobami szczegółowymi informacjami o nas (nasze zainteresowania; miejsca, w których lubimy spędzać czas; szkoła, do której uczęszczamy; adres zamieszkania).
   - Zachowanie istotnych i osobistych informacji o nas dla znanych nam osobiście przyjaciół oraz rodziny.
   - Zachowanie dystansu i ostrożności wobec osób kontaktujących się z nami poprzez Internet, których nie znamy osobiście.

Dodatkowo: nauczyciel może zaproponować uczniom przygotowanie na kolejną lekcję plakatów prezentujących wybrane hasło. Można zorganizować to również w formie konkursu międzyklasowego i zakończyć go wystawą przygotowanych prac.

9. **„Mój zaufany przyjaciel" – Karta pracy.** Nauczyciel rozdaje uczniom karty pracy i zachęca do ich uzupełnienia. Zadaniem jest wskazanie cech zaufanego przyjaciela. Następnie nauczyciel prosi uczniów, aby każdy zastanowił się, czy ma w swoim otoczeniu takiego przyjaciela lub przyjaciół, którzy mogliby go wesprzeć w razie potrzeby i do których może zwrócić się w razie trudności (to może być dorosła osoba lub nie). Nauczyciel podkreśla, że warto korzystać ze wsparcia przyjaciół, ale jednocześnie pamiętać, że jeżeli sytuacja, w której się znajdujemy, jest poważana/wyjątkowo trudna, to w takiej sytuacji niepełnoletni przyjaciel może nie być wystarczającym wsparciem i należy porozmawiać wówczas także z zaufaną osobą dorosłą.

10. **Moja sieć bezpieczeństwa** – uczniowie uzupełniają drugą część karty pracy. Skoro wiedzą już, jakie cechy powinna posiadać zaufana osoba dorosła, kolejnym zadaniem jest zastanowienie się, kto w otoczeniu posiada te cechy i uczniowie w razie potrzeby mogą zwrócić się do niego o pomoc. Każdy uczeń ma za zadanie wypisać 1-5 takich zaufanych osób ze swojego otoczenia, tworząc w ten sposób swoją własną ***„sieć bezpieczeństwa"***, czyli listę osób/kontaktów, do których może zadzwonić lub pójść w razie kłopotów i potrzebując wsparcia. Nauczyciel podkreśla przy tym, że w razie potrzeby wsparcia, jeśli jednej osobie z listy nie uda się udzielić pomocy, należy udać się do kolejnej itd. Można również skorzystać z telefonów zaufania.

CZĘŚĆ KOŃCOWA

11. **Ważne numery** – wspierając się kartami pracy, na których dole umieszczone są ważne numery telefonów, prowadzący zajęcia przypomina uczniom, że w trudnych sytuacjach mogą skorzystać także z tych numerów telefonów, aby uzyskać tam potrzebne wsparcie.

12. **Podziękowanie dzieciom i pożegnanie.**